

Predmet: Lovas (opt. Milan Devčić i dr.)

Viši sud u Beogradu – Odeljenje za ratne zločine
Broj predmeta: K. Po2 1/2014

Krivično delo: ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl. 142 st. 1 KZ SRJ u saizvršilaštvu, u vezi sa čl. 22 KZ SRJ

Glavni pretres: 28.03.2017.

Izveštaj: adv. Marina Kljaić, punomoćnik oštećenih

U nastavku dokaznog postupka izvršen je uvid u dokaze koji se nalaze u spisima predmeta, a tužilac je uredio optužnicu na način da je precizirao identifikacione podatke za pojedine oštećene.

Optuženi Željko Krnjajić dopunio je svoju odbranu u odnosu na izmenjenu optužnicu, tvrdeći da nijedan navod u njoj nije tačan. Na dan napada, 10.10.1991. godine, bio je u Lovasu samo šest sati, pa ga se ne tiče šta se tamo kasnije dešavalo. Išli su po naredbi Dušana Lončara, komandanta 2. pgmbr. JNA. On je samo išao svojoj kući, i to kao pripadnik 2 pgmbr. JNA. Nije išao sa ljudima iz dobrovoljačke jedinice „Dušan Silni“ – njih je vodio Slavko Stupar. Ponovno je osporio da je uopšte bio u ulicama Marka Oreškovića, Franje Račkog i Kralja Tomislava, navodeći da niko od svedoka nije tvrdio da ga je u tim ulicama video. Ulica Mrka Oreškovića je tek posle 14 časova kontrolisana, a on je već od 13 časova bio van Lovasa jer je vozio u Šid jednu Hrvaticu koja je bila ranjena prilikom granatiranja sela. U Lovasu je bilo otpora, jer je tamo bilo pripadnika Hrvatske policije i ZNG-a koji je tada bio paravojska. U njegovoj ulici je poginuo Josip Kraljević, koji je u ruci imao pištolj. Nije mu poznato zašto se tereti za paljenje pojedinih kuća u Lovasu, kada je on 1992. godine učestvovao u obnovi svih kuća.

Optuženi Milan Devčić takođe je negirao sve navode iz izmenjene optužnice, navodeći da ga je tužilaštvo označilo kao pripadnika novoformirane „lokalne civilno-vojne vlasti“ u Lovasu, mada tako nešto nigde nikada nije ni postojalo. Neosnovano se tereti za prinudni rad, i sve u vezi sa tim mu se pripisuje. Nije učestvovao u zatvaranju civila, niti je imao ovlašćenja da to radi.

Optuženi Miodrag Dimitrijević je želeo da se izjasni o izmenjenoj optužnici, iako ista u odnosu na njega nije izmenjena. Negirao je navode iz iste, tvrdeći da su u odnosu na njega unete nestručne kvalifikacije.

Optuženi Darko Perić naveo je da nije saglasan sa optužnicom, dok je optuženi Zoran Kosijer izjavio da je ovo za njega nova optužnica. Ostali optuženi se nisu posebno izjašnjavali o izmenjenoj optužnici, pa je dokazni postupak završen.

Završna reč tužioca

U završnoj reči zamenik TRZ naveo je da u celosti ostaje kod optužnice izmenjene 5. januara 2017. godine, jer istu smatra dokazanom u odnosu na sve optužene i po svim tačkama. Optuženi se terete za izvršenje krivičnog dela ratni zločin protiv civilnog stanovništva, a kao radnje izvršenja na teret im se stavljaju ubistva, telesna povređivanja i nečovečno postupanje prema civilnom stanovništvu. Oružani sukob koji je postojao u vreme izvršenja dela kvalifikovao je kao nemeđunarodni, obzirom da je krivično delo izvršeno u oktobru 1991. godine, a Hrvatska međunarodno priznata nakon toga, odnosno u januaru 1992. godine. Smatra da je tokom postupka nesporno utvrđeno da su svi stradali bili civili, te da su u kasnijem periodu proglašeni za branitelje iz razloga koji nisu relevantni u ovom postupku. Navode odbrane optuženog Željka Krnjajića, da je u selu Lovas postojao otpor, ocenio je kao neosnovane, navodeći da su i sami optuženi, Devčić kao i sada pokojni Nikolajidis, a i veći broj ispitanih svedoka, navodili da u selu nije bilo otpora. Ukazao je da je ovaj optuženi tokom postupka više puta menjao odbranu, svaki put umanjujući svoje učešće i negirajući da je bio u pojedinim ulicama u Lovasu u kojima su stradali civili, ili su paljene kuće. Međutim, o njegovoj prisutnosti na ovim mestima govorio je veći broj svedoka. U odnosu na optuženog Devčića, tužilac je ostao pri ranije datoj završnoj reči, ocenjujući njegovu odbranu kao neosnovanu, iz razloga što je ista demantovana iskazima svedoka. Tako je na primer svedok Mato Madžarević u svom svedočenju naveo da je Devetak naredio, optuženi Devčić ga zatvorio, a Radojčić kasnije pustio. Smatra da je optuženi Miodrag Dimitrijević bio najviši po činu u Lovasu i sa komandnim ovlašćenjima, što se vidi iz njegovih postupaka. Naime, ovaj optuženi je izdavao naređenja koja su se izvršavala, kao što je naređenje Protivdiverzantskom odredu da iz Čakovaca dođe u Lovas, zatim da vojska ide u Opatovac, a naredio je i da se postavi straža ispred zatvora. Ovaj optuženi izdao je i upozorenje meštanima sela u kojima im preti merama odmazde, iz čega se jasno vidi njegov subjektivni odnos prema ulozi koju je imao. Ocenio je da su optuženi Vlajković i Josipović svesno i voljno učestvovali u dešavanjima vezanim za odvođenje civila na minsko polje, te da je njihova odbrana da su takvo naređenje, koje im je izdao optuženi Perić, neosnovana. Smatra nelogičnim da neko ko odbije učešće u nekoj akciji, kasnije u njoj i učestvuje. Posebno kada se ima u vidu da su, kada su videli da se civilima naređuje skretanje u minsko polje a kasnije i njegovo razminiranje, što izlazi iz okvira naređenja koje su dobili, na to pristali i nastavili da učestvuju u takvoj akciji. Evidentno je da je optuženi Jovan Dimitrijević naredio skretanje u polje, a optuženi Saša Stojanović razminiranje. U odnosu na optuženog Petronija Stevanovića, naveo je da nema svedoka koji ga nije spomenuo u negativnom kontekstu. Osvrnuo se i na dopunsko veštačenje veštaka vojne struke, koji je naveo da odstupa od svog osnovnog nalaza u pogledu tri stvari: po pitanju opravdanosti napada na Lovas, da u Lovasu nije bilo naoružanih pripadnika suprotne strane i po pitanju sistema komandovanja. U dopunskom nalazu veštak je smatrao da je napad na Lovas bio opravdan, jer je u istom bilo naoružanih pripadnika suprotne strane, kao i da sistem komandovanja u 2. brigadi nije poštovan, zbog čega potčinjeni nisu mogli da izvršavaju naređenja. U prvobitnom nalazu veštak je tvrdio da je najstariji po činu vojni starešina u Lovasu u vreme događaja na minskom polju bio optuženi Miodrag Dimitrijević. Međutim, u dopunskom nalazu smatrao je da komandant 2. brigade Lončar nije bio ovlašćen da prenosi ovlašćenja, pa da se ne zna ko bi se mogao smatrati najstarijim u Lovasu. Veštak je odstupio od svog prvobitnog nalaza jer je u međuvremenu dobio dokumentaciju od branilaca, o nekim činjenicama upoznao se preko Interneta, te je cenio iskaze optuženih i svedoka. Ovakvim postupanjem veštak je prekoračio ovlašćenja koje kao veštak ima, jer je ocena odbrane optuženih i iskaza svedoka isključiva nadležnost suda. Stoga je njegov dopunski nalaz neprihvatljiv. Ocenio je da dokazi nesumnjivo pokazuju da su optuženi počinili te zločine za koje se optužnicom terete, da su

optuženi bili poneseni ratnom atmosferom i da su uzeli zakon u svoje ruke, te da su civili u Lovasu stradali iz razloga što su članovi njihovih porodica bili članovi HDZ-a, Hrvatske policije ili vojske. Tako je bračni par Badanjak ubijen jer je njihov sin Petar Badanjak bio vojnik, Ivan Ostrun jer mu je sin Darko bio policajac, kao i Josip Poljak, čiji je sin Nikola takođe bio policajac. Predložio je sudu da optužene oglasi krivim i da im izrekne kazne zatvora: Željku Krnjajiću, Milanu Devčiću i Miodragu Dimitrijeviću u trajanju od po 10 godina, Darku Periću i Radovanu Vlajkoviću u trajanju od po 5 godina, Radisavu Josipoviću u trajanju do 4 godine, Jovanu Dimitrijeviću i Saši Stojanoviću u trajanju od po 8 godina, Zoranu Kosijeru u trajanju od 9 i Petroniju Stevanoviću u trajanju od 14 godina.

Završna reč punomoćnice oštećenih

U završnoj reči, punomoćnica oštećenih navela je da se pridružuje završnoj reči tužioca jer takođe smatra da je tokom postupka dokazano da su svi optuženi počinili krivično delo, upravo na način kako im se to optužnicom i stavlja na teret. Ukazala je da optužnicom nisu obuhvaćeni ni svi počiniooci kao ni sve inkriminisane radnje, kao i da je tokom postupka nesporno utvrđeno, što niko od optuženih nikada nije ni osporavao, da je u Lovasu u periodu od 10. do 18. oktobra 1991. godine stradalo 70 civila, koji iz procesnih razloga nisu svi sada obuhvaćeni optužnicom. Njihovo stradanje bio je rezultat bezobzirne osvete, koja je bila obrazac ponašanja optuženih, jer su civili ubijani samo zbog svojih članova porodica koji su bili pripadnici suprotne strane. To se zaključuje na osnovu podataka o članovima porodice za žrtve koje je naveo tužilac, ali takvih žrtava je bilo i više, jer su isto tako ubijeni i bračni par Balić, samo zbog sinova, koji su kao žrtve obuhvaćeni optužnicom, ali takođe i Anica Lemunović čiji je sin bio vojnik, te majka, supruga i maloletna ćerka policajca Pavoševića koje kao žrtve više nisu obuhvaćene optužnicom. Predložila je da sud optužene oglasi krivim i osudi na predložene kazne zatvora.